

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
Міжнародного гуманітарного
університету

проф. Громошенко К.В.

2023 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ПСИХОЛОГІЇ для вступників на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі раніше здобутого другого (магістерського) рівня освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Галузь 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 053 «Психологія»

Розглянуто та схвалено: на засіданні кафедри педагогіки та психології
Протокол № 7 від «23» березня 2023 р.

Розглянуто та схвалено: Вченою радою Міжнародного гуманітарного університету
Протокол № 6/1 від «07» квітня 2023 р.

Введено в дію наказом Міжнародного гуманітарного університету
№574а від 07.04.2023р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	2
ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ.....	4
ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ	6
ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З ПРАКТИКУМОМ.....	6
ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ	9
ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ	12
СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ.....	14
ПСИХОДІАГНОСТИКА.....	15
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	16
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	17
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	18
ДОДАТОК	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кожне суспільство формує соціальне замовлення щодо підготовки фахівців, які відповідають вимогам не лише сьогодення, але й орієнтовані на перспективу. Сучасний психолог - фахівець нового типу, який може сприяти реформуванню суспільних відносин, в тому числі освітніх, медичних, соціальних послуг, створювати оптимальні умови для становлення всебічно-розвиненої, духовно багатой і психологічно здорової особистості, яка володіє уміннями й навичками вільно орієнтуватися у зростаючому інформаційному потоці, формувати громадянську позицію, створювати систему безперервної освіти.

Сферами використання спеціалістів з психології є: сімейне консультування, психологічна підготовка дитини до школи та супровід навчального та виховного процесів, психологічна профорієнтаційна робота, психологічна допомога особистості в кризових станах, психологічна діагностика, розвиток та корекція, психотерапевтична допомога особистості всіх вікових категорій, підбір персоналу на підприємствах та психологічний супровід, створення сприятливого мікроклімату в колективі, психологічне забезпечення діяльності силових правоохоронних структур, тренінгова робота тощо.

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 053 Психологія розроблено відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Програми предметного тесту з психології та соціології єдиного фахового вступного випробування» від 11 лютого 2022 р. № 156.

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів для формування рейтингового списку з вступників, які вступають на навчання для здобуття вищої освіти ступеня магістра за спеціальністю «Психологія».

Програма фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання на спеціальність 053 Психологія (ОПП «Психологія») для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр, містить у собі основні проблеми з фундаментальних розділів психологічної науки, які дозволяють уявити цілісність та системність теоретичних знань абітурієнта, а також дають можливість виявити рівень сформованості умінь та навичок у плануванні, організації та проведенні сучасного психологічного дослідження, у розв'язанні професійних завдань.

Програма включає базові нормативні дисципліни зі спеціальності «Психологія», а саме: загальну психологію, соціальну психологію, вікову психологію, історію психології та психодіагностику.

Вступне випробування проводиться у формі тестування.

Тестові питання спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями. Вони орієнтовані на визначення ступеня сформованості у майбутніх психологів умінь аналізу, узагальнення психологічних явищ, визначення їх структури, закономірностей та психологічних механізмів розвитку тощо.

ВИМОГИ ДО ЗНАТЬ ТА УМІНЬ

Під час вступного випробування вступник повинен **знати**:

- історію (етапи становлення психології як науки), основні категорії і поняття психологічної науки, її предмет і методи;
- структуру і функції людського мозку;
- психологічні закономірності і механізми виникнення, функціонування та розвитку психіки;
- категоріально-понятійний апарат вікової психології;
- причини та закономірності виникнення вікових криз, шляхи їх подолання;
- особливості становлення експериментального методу в психології, а також проблеми і перспективи експерименту в сучасній психології;
- сутність та основні етапи експериментального дослідження психіки;
- основні категорії патопсихології;
- історичні передумови та перспективи розвитку патопсихології;
- види порушень психічних процесів;
- характеристики соціальних груп;
- закономірності міжособистісного спілкування та взаємопізнання;
- зміст, структуру і види діяльності та поведінки особистості.
- методології та технології психологічних досліджень і психодіагностики.

Вступник повинен **вміти**:

- пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і розвитку різних форм прояву психіки;
- визначати характеристики та особливості прояву різних психічних процесів, станів і властивостей людини залежно від ситуацій та обставин;
- аналізувати психологічний зміст, структуру та психологічні механізми і умови розвитку особистості;
- встановлювати та вирізняти психологічні симптоми вікових криз особистості;
- застосовувати експериментальний метод у дослідженні психічної реальності;
- складати програму експерименту;
- аналізувати фактори, які активізують чи гальмують розвиток особистості у процесі онтогенезу та соціогенезу;
- надавати фахову допомогу особам із порушеннями психічних процесів у психічному розвитку;
- аналізувати психічний стан поведінки хворого;

- проводити психодіагностику порушень пізнавальних, емоційних та вольових процесів у пацієнта

В цілому, вступники повинні продемонструвати не лише знання базових теоретичних і методологічних основ теорії та історії психології, а й довести обізнаність практичними методами психології

Програма передбачає визначення рівня засвоєння знань, сформованості умінь та навичок з теоретичної та прикладної психології й побудована із урахуванням основних тем ряду фахових дисциплін методологічного та практичного спрямування.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З ПРАКТИКУМОМ

Взаємозв'язок між фізіологічними і психічними процесами. Сучасні психологічні концепції особистості. Психологічна концепція діяльності. Засади міжособистісних стосунків. Особливості психічних пізнавальних, емоційних, вольових процесів. Індивідуально-типологічні властивості особистості. Основні типи інтерпретацій психологічної реальності. Основні проблеми психології на різних етапах формування психологічної науки. Основні методологічні принципи та підходи.

Основні методи психологічних досліджень. Зв'язки психології з іншими науками. Принципи побудови психологічних досліджень. Методи організації досліджень (лонгітюдний, порівняльний). Етапи проведення психологічного дослідження. Методи збору фактичного матеріалу: спостереження, експеримент, бесіда (інтерв'ю), метод вивчення продуктів діяльності, анкетування, психологічне тестування. Вимоги до кожного методу, його переваги та недоліки.

Стадії розвитку психіки. Поняття про розвиток. Філогенез і онтогенез. Подразливість. Поява психічної форми відбитку. Стадії та рівні психіки за О.М. Леонт'євим і К.С. Фабрі. Свідомість як вищий ступінь розвитку психіки. Теорії походження людини та свідомості. Головні особливості трудової діяльності людини. Основні відмінності психіки людини, яка володіє свідомістю, від психіки тварин. Структура свідомості людини.

Принципи та структура психології. Основні принципи психології. Структура психіки людини (психічні процеси, стани, властивості особистості). Основні галузі психології, взаємозв'язок теоретичних та практичних завдань психології. Значення психологічних знань. Міждисциплінарні зв'язки психологічної науки.

Особливості психічного відображення. Відображення у живій та неживій природі. Особливості психічного. Спрямованість і розвиток особистості. Потреби (матеріальні, духовні, суспільні). Структура спрямованості (потяги, бажання, інтереси, нахили, ідеали, світогляд, переконання). "Я-концепція". Самооцінка та рівень домагань. Розвиток особистості.

Співвідношення понять людина, особистість, індивідуальність. Багатозначність поняття особистості у психології. Умови формування особистості. Поняття про соціальну роль. Біологічне та соціальне в структурі особистості.

Поняття про темперамент та його структуру. Характерні особливості кожного типу темпераменту (протікання психічних процесів, особливості діяльності, спілкування, емоційної сфери та ін.) Своєрідність поєднання у

кожному типі темпераменту сензитивності, реактивності, активності, емоціональної збудженості, темпу психічних реакцій, пластичності.

Структура характеру. Зміст характеру (ставлення до інших людей, ставлення до себе, ставлення до праці). Форма характеру (вольові властивості особистості, темперамент, звички та манери поведінки). Симптомокомплекси. Акцентуації характеру та проблема їх типології. Поняття про акцентуацію. Різниця між патологічним та нормальним характерами. Критерії Ганнушкіна-Кербікова. Класифікація акцентуацій за К. Юнгом, К. Леонгардом, А.Є. Лічко та ін. Проблема “нормального” характеру.

Поняття про здібності. Задатки і здібності. Зв'язок здібностей зі знанням, вмінням та навичками. Здібність та особистість. Зв'язок здібностей з активністю, інтересами, нахилами, рисами характеру. Види і рівні здібностей. Загальні здібності та їхня структура. Спеціальні здібності. Здібності до спілкування з людьми та предметно-пізнавальні здібності. Рівні здібностей. Талант та геніальність. Обдарованість та її структура. Розвиток і формування здібностей.

Поняття про відчуття. Будова і функції аналізаторів. Відчуття тварин і людини. Будова аналізатора (орган чуття, провідні шляхи, корковий відділ). Латентний період відчуттів. Класифікація відчуттів. Закономірності сприймання. Предметність сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Роль міжаналізаторних зв'язків. Властивості та ілюзії сприймання. Вибірковість. Предмет і фон у сприйманні. Аперцепція: роль знань, інтересів, нахилів, емоційних станів, поглядів, переконань. Установка і сприймання.

Пам'ять та її закономірності. Пам'ять, її роль та місце серед психічних пізнавальних процесів. Теорії пам'яті. Асоціативна теорія. Прості асоціації (за суміжністю, схожістю, контрастом). Роль складних асоціацій. Теорії пам'яті. Типи пам'яті в залежності від ведучого аналізатора. Типи пам'яті.

Мислення та його структура. Місце серед пізнавальних процесів. Мислення та мовлення. Дискурсивне мислення. Соціальна природа мислення. Операції мислення: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, конкретизація, класифікація, систематизація. Форми мислення. Розв'язання розумових завдань. Детермінація мислення як процес. Поняття про інтелект. Моделі інтелекту. Моделі Ч.Спірмена, Гілфорда, Терстоуна, Айзенка. Піаже, Равена. Дослідження А.Біне.

Поняття про мову і мовлення. Виникнення мови та мовлення. Мова як суспільно-історичний продукт. Мовлення як діяльність. Погляди вітчизняних психологів (С.Л.Рубінштейн, Л.С.Виготський, Л.Р.Лурія). Фізіологічні основи мовлення.

Поняття про уяву. Виникнення уяви у філогенезі. Уява та мислення. Різні точки зору щодо уяви. Гіпотези відносно механізмів уяви (випадкових знахідок, рекомбінації). Види та прийоми уяви. Види уяви. Ненавмисна та навмисна уява. Відтворююча (репродуктивна) та творча уява. Прийоми творчої уяви (аглотинація, аналогія, акцентування, перебільшення та зменшення, типізація). Мрія. Індивідуальні відмінності в уяві.

Поняття про увагу. Два підходи до уваги. Зовнішні вияви уваги. Рефлекторний характер уваги (І.М.Сеченов, І.П.Павлов). Вчення про домінанту (О.О. Ухтомський). Властивості та закономірності уваги. Об'єм уваги. Розподіл уваги. Стійкість. Переключення. Завершене і незавершене. Зв'язок з типологічними особливостями особистості. Уважність як властивість особистості. Природа неухважності. Розвиток і виховання уваги. Управління увагою. Методи дослідження уваги.

Поняття про емоції. Відмінність понять емоції та почуття. Функції емоцій та почуттів (сигнальна, регулююча). Роль виразних рухів. Якості емоцій та почуттів (протилежність, двоїстість, невизначеність). Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Принцип роботи "детектора неправди". Емоційні стани Настрій. Чинники, які зумовлюють настрій. Афекти. Стадії афекту. Зовнішні прояви. Стрес. Праці Г.Сельє. Стрес-фактори. Зміни у організмі. Врахування у різних сферах людської діяльності. Фрустрація. Форми виявлення. Вимірювання та врахування реакцій людини у стані фрустрації.

Моральні почуття та їх особливості (соціальний характер, складність та багатогранність, дієвість). Інтелектуальні почуття, почуття гумору та іронії. Естетичні почуття, їх соціальний характер. Захоплення та пристрасті. Стенічні та астеничні почуття.

Загальне поняття про волю. Роль праці у формуванні вольових дій. Теорії волі. Довільні та мимовільні рухи та дії. Прості та складні вольові дії. Структура складної вольової дії (усвідомлення цілі, боротьба мотивів, прийняття рішення, виконання). Вольове зусилля (зовнішня та внутрішня перешкода), залежність від темпераменту та інших властивостей особистості. Вольові якості особистості. Вольові властивості особистості (наполегливість, рішучість, самостійність, дисциплінованість та ін.).

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Вступ до історії психології. Основні історичні форми психологічного знання. Форми та функції уявлень про психіку в різні історичні епохи.

Психологія в межах релігії. Психологічні уявлення в християнстві. Особливості розуміння людини, душі, особистості в християнстві. Триєдина структура душі. "Страсті" як негативні форми душевного життя.

Психологічні уявлення в східних релігіях: буддизм, індуїзм, індійська йога (Патанджалі), даосизм та конфуціанство. Форми розуміння внутрішнього світу людини в східних релігіях. Уявлення про душу, її структуру, методи впливу на її діяльність. Психологія в античній та середньовічній філософії. Психологічні теорії античних матеріалістів (Геракліт, Анаксагор, Демокріт, Емпедокл, Гіппократ, Епікур). Особливості античної культури взагалі. Особливості психологічного знання в античну епоху. Розвиток уявлень про душу в давньогрецьких матеріалістів. Теорія темпераменту як спадщина давньогрецького матеріалізму в сучасній психології.

Психологічні теорії античних ідеалістів (Піфагор, Платон, Плотін). Вчення про душу в античному ідеалізмі. Аналіз проблем пізнання та шляхів вдосконалення душі. Психологічне вчення Аристотеля. Аналіз поняття "душа" у Аристотеля. Структура душі. Аналіз природи та закономірностей психічних процесів (відчуття, мислення тощо). Еволюція психологічних понять у середньовічній філософії та науці (Августин, Фома та ін.). Відношення до античної традиції.

Психологія у філософії Нового Часу. Загальнонаукові та психологічні ідеї Ф. Бекона. Ідеї Ф.Бекона по реформуванню науки в цілому та психології зокрема. Психологічне вчення Р.Декарта. Психофізичний дуалізм у Р.Декарта і його походження. Рішення психофізичної проблеми у Б.Спінози. Вчення про афекти. Психологічне вчення Г.Лейбніца. Вчення про монади Г.Лейбніца. "Малі перцепції" та "аперцепція". Психологічні ідеї німецьких та французьких філософів-ідеалістів (І.Кант, А.Шопенгауер, Г.В.Ф.Гегель, Ф.Ніцше, А.Бергсон).

Проблема джерел пізнання у І.Канта. Воля як головна рушійна сила в природі та психіці у А.Шопенгауера. Ідеї діалектики розвитку людини у Г.В.Ф.Гегеля. Два принципи внутрішнього світу людини у Ф.Ніцше. Творча сутність психіки у А.Бергсона. Психологічні ідеї французьких філософів-матеріалістів (Ж.-Ж.Руссо, Е.Кондільяк, Ж.Ламетрі та ін.).

Вчення про "сродність" Г.Сковороди. Вчення про серце як духовно-психічний центр людини П.Юркевича. Методологічні ідеї В.Соловйова. Ідея безпосередності ґрунту пізнання світу і волюнтаризм М.Лоського.

Психологія як самостійна наука. Передумови наукової психології в роботах фізіологів ХУІІІ-ХІХ століть (Й.Мюллер, Г.Гельмгольц і ін.). Постановка психологічної проблематики в роботах європейських фізіологів ХУІІІ-ХІХ століть (Й.Мюллер і ін.). Дослідження Г.Фехнера та Ф.Дондерса як перші спроби кількісного вимірювання психічних явищ.

Програма наукової психології В.Вундта. Обґрунтування включення психології до кола точних наук. Місце методу самоспостереження (інтроспекції) в психологічній системі В.Вундта. Апперцепція як головний принцип психіки. Волонтаризм Вундта. "Психологічна причинність" та інтроспекція - фундамент психології як самостійної науки. Тлумачення Вундтом окремих психічних процесів (емоцій, уваги і т.ін.). "Психологія народів" як спроба реалізації вундтівського розуміння предмету психології.

Програма наукової психології Ф.Брентано. "Інтенціональна" психологія Ф.Брентано. Психіка як прояв відмінності живих істот від неживих речей. Поняття "інтенція". Методи дослідження психіки за Брентано. Види психічних явищ. Доля ідей Брентано в психології ХХ ст. Програма наукової психології І.М.Сеченова. "Рефлекторна" теорія І.М.Сеченова. "Рефлекторне" тлумачення простих та складних психічних процесів. В.М.Бехтерев як родоначальник еkleктичної петербурзької (ленінградської) школи психології.

Історія виникнення основних галузей прикладної психології. Передумови виникнення, зародження та коротка історія розвитку галузей прикладної психології: диференційна, медична, вікова, промислова, соціальна галузі психології.

Психологічна теорія біхевіоризму. Необіхевіоризм. Біхевіоризм як "радикальний" прагматизм. Е.Торндайк і Дж.Уотсон - основоположники двох ліній у біхевіоризмі: а) поведінка як система спроб та помилок; б) поведінка як сукупність реакцій на подразники. Провідний світоглядний принцип біхевіоризму. Внесок необіхевіористів (Е.Толмен, Б.Скіннер та ін.).

Психологічна теорія фрейдизму. Фрейдизм як реалізація ідей "інтенціональної" психології Ф.Брентано. Лібідо як рушійна сила поведінки. Внутрішня цензура та захисні механізми. Свідомість і підсвідомість, методи їх дослідження. Структура особистості. Розвиток особистості та Едіпов комплекс. Культурологічні ідеї З.Фрейда. Теорії послідовників фрейдизму. Неофрейдизм.

Аналітична психологія К.Г.Юнга. Індивідуальна психологія А.Адлера. Гуманістичний психоаналіз Е.Фромма. Его-психологія Е.Еріксона. Неофрейдизм К.Хорні. Структурний психоаналіз Ж.Лакана.

Гештальтпсихологія. Сенс поняття "гештальт". Історія розвитку гештальтських ідей. Внесок М.Вертгеймера, В.Келера, К.Коффки та К.Левіна до гештальтпсихології.

Психологічна теорія Ж.Піаже і традиції французької психології. Французька соціологічна школа психології. Психологія дії П.Жане. А.Валлон. Генетична психологія Ж.Піаже. Асиміляція та акомодация як механізми розвитку психіки. "Егоцентричне" мислення та децентрація.

Основні етапи розвитку радянської психології. Її найбільші досягнення та слабкі сторони. Короткий нарис розвитку психології в Україні. Суб'єктно-діяльнісна теорія С.Л.Рубінштейна та його школи. Принцип "в-середині-буття" суб'єкту як основний принцип концепції С.Л.Рубінштейна. Похідні принципи: 1) "зовнішні чинники діють через внутрішні умови"; 2) "єдність

свідомості та діяльності". Реалізація суб'єктно-діяльнісного підходу в конкретних дослідженнях С.Л.Рубінштейна та його учнів. Культурно-історична психологія Л.С.Виготського. Причетність до культури як основа людської психології в культурно-історичній психології Л.С.Виготського. Відмова від безпосередності як принципу пізнання.

Теорія установки Д.М.Узнадзе. Установка Д.М.Узнадзе і "безпосередній досвід" В.Вундта. Критика постулату безпосередності. "Феномен Узнадзе" як демонстрація сутності установки. Використання поняття "установка" для аналізу різних психічних явищ. Установка: особливе явище чи різновид одного з відомих психічних явищ?

Психологічна теорія діяльності О.М.Леонтьєва. О.М.Леонтьєв як продовжувач ідей Л.С.Виготського. Дослідження Леонтьєвим походження психіки (проблема виникнення відчуттів у життєдіяльності). Структура свідомості за Леонтьєвим. Психологічна структура діяльності як спроба створити синтетичну психологічну теорію.

Психіка як орієнтовний компонент діяльності в концепції П.Я.Гальперіна. Форми орієнтиривочної основи діяльності і інші психологічні теорії. Ідея цілеспрямованого формування психічних процесів. О.Р.Лурія як творець нейропсихології - науки про співвідношення психічних процесів і процесів роботи мозку. Б.Г.Ананьєв - дослідник системи психічних процесів та проблем індивідуальності. Г.С.Костюк і гуманістичні традиції української психології. Сучасний стан української психологічної науки.

Гуманістична психологія (К.Роджерс, А.Маслоу, Г.Оллпорт і ін.). Гуманістична психологія: новий напрямок психології чи один з її розділів? Природний потенціал саморозвитку як одна з головних ідей гуманістичної психології. К.Роджерс і потенціал відновлення особистістю адекватної самооцінки та "контакту" із своєю природою. А.Маслоу потребові та "поза"-потребові рушійні сили поведінки особистості (самоактуалізація як вищий чинник поведінки людини). Г.Оллпорт: незводимість рис особистості до якихось первинних сил внутрішнього світу.

Когнітивна психологія як результат виникнення нової мови науки (мови, що відображає інформаційні технології). Методологічний аналіз базових понять когнітивної психології. Огляд "еклектичних" теорій психології: Е.Берн, Е.Еріксон, Ф.Перлз, трансперсональна психологія та ін. Сучасні тенденції розвитку психології.

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Мета та завдання педагогічної психології. Етапи розвитку педагогічної психології як науки. Предмет та завдання педагогічної психології. Теорії навчальної діяльності. Рівні, види та форми навчання. Сучасні моделі навчання. Типи мотивації навчальної діяльності. Освіта і освітні системи. Концепція розвитку і навчання Л.С. Виготського. Проблеми педагогічної психології. Асоціативна теорія. Фактори формування мислення у процесі навчання.

Предмет вікової психології, її завдання. Етологічна теорія. Теорія конвергенції двох факторів. Біхевіоризм. Інтелектуальний розвиток дитини за Ж. Піаже. Теорія П. Я. Гальперіна. Проблема психічного розвитку. Показники психічного розвитку, розвиток пізнання, формування системи відносин, оволодіння системою практичних і розумових дій. Чинники психічного розвитку, спадковість і середовище, активність. Біологенетичні і соціогенетичні теорії розвитку. Теорії конвергенції Ж.Піаже. погляди Л.С.Виготського.

Періодизація психічного розвитку. Необхідність і значення періодизації. Приклади періодизацій. Можливі критерії періодизації.

Вік немовляти. Період новонародженої як частина віку немовляти, своєрідність психічного життя новонародженого. Теорії травми народження. критерії переходу від новонародженої до грудного періоду. Психологічні особливості дитини грудного періоду: фізичний розвиток, розвиток моторики, рефлексорної діяльності, відчуття, сприймання, пам'яті, мислення, уваги, емоцій, вольової сфери, мовлення. Ознаки предметних дій, їх розвиток. Спілкування з дорослими. «Страх семимісячних», значення цього явища для когнітивного і особистісного розвитку дитини.

Раннє (перед дошкільне) дитинство. Криза одного року. Причини і особливості протікання новоутворення кризи, розвиток моторики, освоєння ходи, її значення для когнітивного розвитку. Розвиток психічних процесів і формування моральних норм. Розвиток психіки в грі, її види. Особливості спілкування з дорослими. Криза 3-х років. Причина кризи і її прояви: негативізм, впертість, свавілля. Новоутворення кризи, сенсорний розвиток, формування сенсорних еталонів. Естетичні почуття. Пізнавальна активність і розвиток мислення. Роль казок в розвитку психіки. Види спілкування з дорослими (за Богуславською). Загальний розвиток особистості.

Молодший шкільний вік. Криза 7-ми років: причини, прояв, психологічне значення. Психологічний зміст готовності до навчання. Розвиток когнітивної та емоційно-вольової сфери, самосвідомості, мотивації та моральних норм. Взаємодія з вчителями та батьками. Спілкування з ровесниками, особливості дитячої дружби. Зміна ведучого виду діяльності, особливості навчальної діяльності молодшого школяра.

Підлітковий вік. Межі підліткового віку, співвідношення біологічних і соціальних чинників в розвитку, інтелектуалізація психічних процесів.

Новоутворення в мисленні. Емоційна сфера. Криза 14 років. Почуття дорослості за Ельконіним. Причини кризи і шляхи її пом'якшення. Особливості самосвідомості, «уявна аудиторія», «Легенда про себе». Стосунки з однолітками, особливості дружби і кохання. Підліткові компанії: причини виникнення і функції. Спілкування з дорослими. Особливості різних видів діяльності.

Юнацький вік. Межі і періоди юнацького віку: «рання» і «пізня» юність. Розумовий розвиток. Можливості творчих досягнень. Емоційна сфера, розширення діапазону інтелектуальних і моральних почуттів. Естетичні почуття. Формування самосвідомості і стійкого «образу Я». формування життєвих планів і світогляду. Види деформування життєвих планів на основі незбалансованості ближньої і дальньої перспективи. Професійне самовизначення. Спілкування з однолітками, дружба і кохання. Спілкування з дорослими, конфлікти між поколіннями. Юнацька субкультура і її психологічне значення.

Зрілий вік. Межі і періоди зрілості: рання, середня і пізня, передпенсійний вік. Життєвий шлях людини і його вплив на онтогенетичну еволюцію. Спосіб життя як передумова і риса життєвого шляху. Події як сторона способу життя. Психічні процеси в зрілому віці (Ананьєв). Історична пам'ять професіоналізація психічних процесів. Специфіка уяви в зрілому віці. Нормативні кризи зрілого віку у чоловіків і жінок. Криза «середини життя».

Психологічна геронтологія. Предмет психогеронтології. Поняття і фази геронтогенеза. Індивідуальні особливості старіння. Нормальна і патологічна старість. Психопатологія старіння. Особливості переробки сенсорної інформації. Компенсаторні можливості психіки. Творча продуктивність в похилому віці. Вплив життєвого шляху і трудової діяльності на збереження психічних функцій. Стосунки з оточуючими. Самосвідомість в похилому віці. Чинники «Образу Я», психологічний зміст виходу на пенсію. Думки і почуття, пов'язані із вмиранням.

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Виникнення і розвиток соціальної психології як науки. Психологічні передумови соціальної психології: психологія народів, психологія мас, теорія інстинктів соціальної поведінки. Основні теоретичні напрямки соціальної психології. Теорія соціального обміну Дж. Хоманса. Об'єкт і предмет соціальної психології.

Характеристика поняття «методологія» у соціальній психології. Основні компоненти дослідження. Якісна характеристика дослідження. Методи соціально-психологічного дослідження: спостереження, експеримент, соціометричний метод, референтометрія, тести, контент-аналіз, опитування.

«Я» у соціальному світі. Глобальна Я-концепція У. Джемса. Соціальні переконання і судження. Соціальні установки. Соціальні стереотипи. Основні властивості стереотипів. Основні прийоми виявлення стереотипів.

Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування). Спілкування як сприйняття людьми один одного (перцептивна сторона спілкування). Механізми спілкування. Ефекти сприйняття людьми один одного.

Поняття «соціалізація» та її сутність. Механізми соціалізації. Стадії й інститути соціалізації. Зміст поняття «соціалізація». Концепція «узагальненого іншого» Дж. Міда. Соціальна нормативність та її структура.

Сутність і зміст поняття «мала група». Ознаки малої групи. Класифікація малих груп: за порядком виникнення, за суспільним статусом, за безпосередністю взаємозв'язків, за рівнем розвитку. Психологічні характеристики малої групи: зміст, статус, структура соціальних ролей, система групових очікувань, групові норми, групові санкції.

Психологічні типи сім'ї. Дисгармонічні психологічні типи сімей. Психологія взаємин і взаємодії батьків і дітей. Типологія взаємин батьків і дітей. Психологія подружніх взаємин.

Особливості психології класів. Дослідження психології класів. Основні характеристики психології робітничого класу, класу буржуазії, середнього прошарку населення, маргінального прошарку населення. Структура суспільної психології класів.

Маса і її психологічні характеристики. Характерні риси маси. Психологічні характеристики маси. Поняття натовпу. Механізм формування і склад натовпу. Класифікація натовпу. Психологічні властивості натовпу.

ПСИХОДІАГНОСТИКА

Проблема предмета психодіагностики. Три основних підходи до предмета психодіагностики: теорія особистісних диспозицій, ситуаціонізм, інтеракціонізм. Теорія особистісних диспозицій, її суть і основні форми її реалізації. Теорія рис і теорія типів. Г.Оллпорт як засновник теорії рис. Поняття риси, класифікація рис. Предмет психодіагностики з позиції даного напрямку. Використання теорії рис в психодіагностиці особистості і інтелекту. Деякі підходи щодо «мінімуму» рис, які можна застосувати в психодіагностиці (Р. Кеттел, Г. Айзенк, П. Коста, Р. Мак-Крає).

Типологічний підхід в дослідженні особистості. Переваги теорії особистісних диспозицій і відмінності від першого підходу. Ситуаціонізм як альтернативний підхід в діагностиці. Предмет психодіагностики з позиції інтеракціонізму. Порівняння з позицій номотетичного і ідеографічного підходу.

Процедура створення тесту. Визначення тесту. Ознаки «хорошого» тесту, мета його створення. Теоретичне і операціональне визначення. Вибір шкал і типа завдань в залежності від характеру відповіді. Вимоги формулювання завдань. Аналіз пунктів тесту. Основні способи підрахунку. Надійність теста. Коефіцієнт і індекс надійності. Помилка вимірювання. Ретестова надійність і засоби її визначення. Надійність паралельних форм, за однорідністю (коефіцієнти Спірмена-Брауна, Кронбаха, Кюдера-Річардсона). Надійність відносно експериментатора. Інтерпретація коефіцієнта надійності.

Валідність тестів. Види валідності: конструктивна, емпірична, змістовна. Емпіричні процедури підрахунку конструктивної валідності, факторна валідність, введення експериментальної змінної. Конвергентна і дивергентна валідність, введення експериментальної змінної і інші засоби підрахунку.

Види критеріїв: об'єктивні і суб'єктивні. Засоби визначення критеріальної валідності. Актуальна і прогностична валідність. Контамінація критерія. Валідність за змістом. Очевидна валідність інтерпретації коефіцієнтів валідності.

Нормування тестових результатів. Поняття абсолютного і відносного виміру в психології. Можливість абсолютного вимірювання. Проблема нормального розподілу тестових оцінок. Відносний характер тестової оцінки. Нормативний вимір в шкалі порядку: процентні шкали. Нормативне вимірювання в шкалі інтервалів.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування. Для проведення тестування формуються екзаменаційні групи в порядку реєстрації документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Голова фахової атестаційної комісії, який відповідає за проведення вступного випробування, попередньо складає необхідні екзаменаційні матеріали: програми фахових вступних випробувань, тестові завдання, критерії оцінювання відповіді вступника.

Тестові завдання складаються відповідно до Програм фахових вступних випробувань. Програми фахових вступних випробувань оприлюднюються на офіційному сайті Міжнародного гуманітарного університету (<https://mgu.edu.ua/entrance-exams>).

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Порядку прийому до Міжнародного гуманітарного університету у 2023 році.

Розклад фахових вступних випробувань, що проводяться у Міжнародному гуманітарному університеті, затверджується головою Приймальної комісії.

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує варіант завдання, який містить 25 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 5 варіантів відповідей (зразок тестових завдань надано у *Додатку*). Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її у бланку відповідей. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 години (120 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестове завдання складається з двадцяти п'яти тестових завдань (тестів) закритого типу. Цей тип тестів потребує вибір однієї відповіді із запропонованих варіантів.

До кожного тестового завдання передбачено п'ять варіантів відповіді. Вірним є лише один варіант відповіді. Вступнику необхідно серед варіантів відповідей визначити одне правильне та повне теоретичне положення, тезу, що відповідає вимогам. Відповідь зараховується, якщо вступником зроблено одну позначку з якої зрозуміло який саме варіант відповіді обрано.

Відповідь на тестове завдання вважається правильною, якщо вступником обрано один вірний варіант.

Відповідь на тестове завдання вважається неправильною якщо:

- вступником обрано один варіант відповіді який є не вірним;
- обрано більше одного варіанту відповіді;
- не обрано жодного варіанту відповіді.

Оцінка дається по кожній правильній відповіді на окреме тестове завдання. Правильна відповідь на кожне тестове завдання оцінюється за схемою:

8 балів, якщо відповідь на тестове завдання вважається правильною;

0 балів, якщо відповідь на тестове завдання вважається неправильною.

Загальна оцінка за вступне випробування складається із сум оцінок за кожну правильну відповідь. Мінімальний прохідний конкурсний бал дорівнює 100 балів. Максимальна кількість балів за вступне випробування дорівнює 200 балів.

Тривалість фахового вступного випробування не може перевищувати 120 хвилин.

Тестове завдання виконується вступником самостійно.

Апеляція вступника щодо екзаменаційної оцінки (кількості балів), отриманої на вступному випробуванні у Міжнародному гуманітарному університеті, повинна подаватись особисто вступником не пізніше наступного робочого дня після оголошення екзаменаційної оцінки.

**Голова фахової
атестаційної комісії**

Вікторія БЕДАН

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Варій М. Й. Загальна психологія: [підр.для студ. вищ. навч. закл.] / Варій М.Й. [3- те вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
2. Велитченко Л.К. Вступ до загальної психології : програм. довідник / Одеса: Вид. В. В. Букаєв, 2012. 406 с.
3. Загальна психологія. Навч. посіб. / [Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В.]. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
4. Загальна психологія: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / [О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук ін.]; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К.: Каравела, 2011. 464 с.
5. Загальна психологія: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / [О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук ін.]; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К.: Каравела, 2011. 464 с.
6. Ільїна М.Л. Загальна психологія: теорія та практикум: навч. посібник / Суми: Унів. кн., 2011. 352 с.
7. Історія психології ХХ століття : навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. А. Романець, І. П. Маноха ; [вступ. ст. В. О. Татенка, Т. М. Титаренко]. Вид. 3-є. Київ: Либідь, 2017. 1056 с.
8. Копець Л.В. Психологія особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. :Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.
9. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посібник. Київ: Центр учбов. літ., 2018. 272 с.
10. Маноха І.П., Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь, 2007 832 с.
11. Москалець В. П. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учбов. літ., 2018. 262 с.
12. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. 2-ге вид., допов. К.: Вища шк., 2001. 487 с.
13. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник. К.: Кондор, 2012. 576с.
14. Партико Т.Б. Психологія: підручник. Київ: Ін Юре, 2014. 665 с.
15. Поліщук С.А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів: навч.-метод. посібник. Суми: Унів. кн., 2012. 135 с.
16. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: навч. посібник. 2-ге вид. К.: Каравела, 2010. 233 с.
17. Психологія: Підручник / [Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова]. К.: Либідь, 2001. 560 с.
18. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посібник. К.: Академвидав, 2011. 465 с.
19. Соціально-психологічне забезпечення інтеграційного розвитку українського суспільства: монографія / за заг. ред. В. О. Лефтерова, А. С. Мельнікова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 172 с.

20. Соціальна психологія. Підручник. / Слюсаревський М., Хазратова Н. Л.: Львівська політехніка, 2019. 352 с.

Допоміжна

1. Балл Г.О. До обґрунтування раціогуманістичного підходу у психології / Г.О.Балл // Психологія і суспільство. 2004. №4. С.60-74.
2. Барна І.В. Загальна біологія. Збірник задач: навчальний посібник. Т.: Підручники і посібники, 2006. 73бс.
3. Бедан В.Б., Татяничков А. О. Психодіагностика: навчально-методичні рекомендації (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра факультету психології, політології та соціології); кафедра психології НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2021. 59 с
4. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: навчальний посібник. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
5. Велитченко Л.К. Вступ до загальної психології: програм. довідник / Одеса: Вид. В. В. Букаєв, 2012. 406 с.
6. Гриньова Н.В. Історія психології: курс лекцій: навчальний посібник. Умань: Візаві, 2012. 209 с..
7. Гуменок О.С. Психологія Я-концепції: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 310 с.
8. Долинська Л.В. Психологія конфлікту: навч. посібник. Київ: Каравела, 2016. 304 с.
9. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
10. Занюк С. Психологія мотивації та емоцій. Луцьк, 1997.
11. Соціальна психологія організацій та управління. Підручник. /Власова Є. // Є. Власова. – К: Центр навчальної літератури. 2019. 396 с.
12. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію : навч. посібник. 2-ге вид. К.: Каравела, 2010. 233 с.
13. Adler N., Matthews K. Health Psychology: why do some people get sick and some stay well? Annual Review of Psychology. 1994. V.45. P. 229-259.
14. Cascio WF, Aguinis H. 2008. Research in industrial and organizational psychology from 1963 to 2007: changes, choices, and trends. J. Appl. Psychol. 93(5):1062–81
15. Riggio, R. E. Introduction to industrial-organizational psychology (5th ed.). Upper Saddle River: Prentice Hall, 2008.
16. Uexküll, Thure von (ed.), Psychosomatic Medicine. München: Urban & Schwarzenberg, 1997.
17. Lefterov V.O., Timchenko O.V., Tsilmak O.M., Ignatieva I.I. Simulation and psychological trainings as methods of preventing emotional burnout in doctors. Світ медицини та біології / №2(72), 2020. С. 85-89 URL:

<https://womab.com.ua/smb-2020-02/8456> (DOI 10.26724/2079-8334-2020-2-72-85-89)

18. Lundin R.W. Theories and System of Psychology. – 5 ed. – Lexington: Heath and Company, 1996. 432 p.

19. Russell R.W. Psychology in ist world context // American Psychologist . – 1984.– 39 (9). – P. 1026–1031.

20. Tsilmak O.M. Conseptual competency model of leader (by the example of National police of Ukraine agencies. Legal scholarly discussions in the XXI century : collective monograph / S. V. Albul, O. V. Dykyi, V. Dyntu, A. Ye. Fomenko, etc. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. p.277-295 DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-121-6/277-294>]:–344 p.

21. Tsilmak O.M. Psychological profile of professionally important intellectual qualities of a consulting psychologist (Section 20). New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters : Collective monograph. Vol. 2. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2021. 440 p. (P.325-340) <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-032-2-44>

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library

2. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>

3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>

4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>

ДОДАТОК

Зразок тестових завдань

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Голова фахової атестаційної комісії
з психології _____

_____ 2023 р.

ШИФР

(заповнюється відповідальним
секретарем приймальної комісії)Варіант № _____
Тест з ПСИХОЛОГІЇ

Увага! Підписувати, робити які-небудь помітки, що розшифровують роботу, забороняється!!!

Кожен тест містить одну правильну відповідь. Правильну відповідь слід підкреслити. Будьте уважні, у тесті забороняються виправлення.

1. Соціальна психологія виникла на стику:

- 1) філософії і психології;
- 2) педагогіки і психології;
- 3) філософії і антропології;
- 4) соціології і психології;
- 5) філософії і педагогіки.

2. Вольові дії - це:

- 1) Свідомі, довільні дії;
- 2) Перехід від рішень до їх виконання;
- 3) Дії, скеровані на досягнення свідомо поставлених цілей і зв'язані з доланням перешкод;
- 4) Прийняття правильних рішень, накреслення плану їх виконання.
- 5) Усі відповіді вірні.

3. Діагностика акцентуацій особистості підлітка може досліджуватися за допомогою:

- 1) методики О.Лурія;
- 2) тесту ПДО А.Лічко;
- 3) тесту ДДО;
- 4) методики «Таблиці Шульте»;
- 5) ММРІ.

4. Діагностика готовності до школи - це:

- 1) діагностика розумового компоненту готовності до школи;
- 2) діагностика мотиваційного компоненту;
- 3) діагностика розумового, мотиваційного та соціального компонентів;
- 4) діагностика соціального компоненту готовності;
- 5) діагностика комунікативної компетентності дитини.